

Αναστάσιος: Ο χαρισματούχος της Ιεραποστολής

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Ίερό καθήκον εκπληροῦντες, χαράσσουμε τίς παρακάτω γραμμές, εἰς μνημόσυνον τοῦ σήμερον, 25.1.2025 πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου καί πάσης Ἀλβανίας κυροῦ Ἀναστασίου (τοῦ Γιαννουλάτου).

- του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Μάνης κ. Χρυσοστόμου

Ὡς εἶναι γνωστόν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὑπῆρξε μεγίστη προσωπικότητα, ἐκκλησιαστική φυσιογνωμία κεκοσμημένη μέ πλούσια χαρίσματα τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καί ἀπ' ὅπου καί ἂν διηκόνησε ὁ ἀοίδιμος, ἀπετέλεσε δόξα καί νῆκος καί στέφανος καυχήσεως τοῦ γένους τῶν ὀρθοδόξων.

Θαυμάζουμε καί ἐξυμνοῦμε καί δικαίως τήν πίστη τοῦ Ἀβραάμ, τήν πραότητα τοῦ βασιλέως Δαυίδ, τήν ὑπομονή τοῦ Ἰώβ, τόν ζῆλο τοῦ προφήτου Ἡλία, τήν παρρησία

τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἀλλ' αὐτές τίς μεγάλες ἀρετές τίς βρίσκουμε καί στήν ζωή τοῦ κεκοιμημένου Ἀρχιεπισκόπου. Προσέτι, διαλάμπει στό βίο του ἡ πολυμαθία, ἡ σύνεση, ἡ διάκριση, ἡ ὁργανωτική ἱκανότητα, ἡ σεμνότητα, ἡ ἱεροπρέπεια, ἡ γλυκύτητα τῶν λόγων του, ἡ ἀρχοντιά τοῦ χαρακτήρα του καί προπαντός ἡ θυσιαστική ἀγάπη του.

Ἐκεῖνο, ὅμως, τό χάρισμα, τό λίαν χαρακτηριστικό τῆς προσωπικότητός του, ἦταν τό χάρισμα τοῦ ἱεραποστολικοῦ ζήλου. Ἀπό τά νεανικά του χρόνια μέχρι τέλους τῆς ἐπίγειας ζωῆς του, ὁ Ἀναστάσιος ἦταν ἱεραπόστολος. Ἔδωκε ἀληθῶς τό Φῶς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ στούς λαούς, ὅπου ἡ Ἐκκλησία τόν ἐκάλεσε. Στήριξε, ποδηγέτησε, παρηγόρησε, ἐνεθάρρυνε, δίδαξε. Εἰρήνευσε. Ἐφερε πολιτισμό σέ ξένους τόπους. Ἄνοιξε δρόμους ἀγάπης.

Ἀξίζει ν' ἀναφέρουμε μερικά σημεῖα: Ἐνα πρῶτο σημεῖο εἶναι ἡ ἴδρυση Ἐπιτροπῆς γιά τήν Ἱεραποστολή μέ ἔδρα τήν Ἀθήνα, τό 1958 τῆς Διεθνοῦς Ὁργάνωσης Ὁρθοδόξου Νεολαίας «Σύνδεσμος», ὅπου βασικό στέλεχος ἦταν, ὁ τότε λαϊκός θεολόγος Ἀναστάσιος Γιαννουλάτος. Τόν ἐπόμενο χρόνο ἄρχισε νά ἐκδίδει τό περιοδικό μέ τόν τίτλο «Πορευθέντες» ἐπιλογή δική του καί τό 1961, ἀφοῦ εἶχε χειροτονηθεῖ ἤδη διάκονος, ἰδρύει τό Διορθόδοξο πλέον Κέντρο «Πορευθέντες», πού τό πλαισίωσαν νέοι ἄνθρωποι μέ ἐθελοντική ἐργασία. Ὁ στόχος τοῦ Κέντρου ἦταν ἀπό τόν π. Ἀναστάσιο, ἡ καλλιέργεια τῆς ιδέας τῆς ἱεραποστολῆς. Ἐλεγε πολύ χαρακτηριστικά ὅτι «ὅσο ἀκατανόητη εἶναι μία Ἐκκλησία χωρίς λειτουργική ζωή, ἐξ' ἴσου ἀκατανόητη εἶναι μία Ἐκκλησία χωρίς ἱεραποστολική ζωή». Καί εἶχε τό χάρισμα νά ἐμπνέει καί νά καθοδηγεῖ νεανικές καρδιές σέ δράσεις θυσίας καί ἀγάπης πρός τόν πλησίον.

Ἐνα ἄλλο σημεῖο εἶναι τά ἴδια του τά λόγια σέ μία ὁμιλία του, τήν ὁποία ὁ γράφων ἄκουσε καί κράτησε σημειώσεις, σέ χρόνους, ὅπου διακονοῦσε ὡς ἱεραπόστολος στήν Ἀφρική. Ἐλεγε:

«Ἦταν ἀμέσως μετά τά ἐγκαίνια ἐνός νέου ναοῦ σέ ὑψόμετρο 1600μ. στή Δυτική Κένυα. Πρός τό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, ἕνας διάκονος μοῦ εἶπε ψιθυριστά: Ἡ κόρη του π. Παύλου κατά της 11:00 τό μεσημέρι πέθανε, θά τοῦ τό πεῖτε βέβαια ἐσεῖς. Ἦξερα τό παιδάκι, εἴχαμε προσευχηθεῖ γι' αὐτό. Πολύ σύντομα ἀπό μία ἐλνοσσία εἶχε βρεθεῖ σ' αὐτή τήν δοκιμασία τήν μεγάλη. Ἀνεβοκατεβαίνοντας μέ δυσκολία τούς ἀγροτικούς δρόμους τῆς ἀπομονωμένης ἐκείνης ὀρεινῆς περιοχῆς πού ἡ τροπική βροχή τούς εἶχε κάνει ιδιαίτερα λασπερούς καί ἐπικινδύνους, φτάσαμε νύχτα στό σπίτι τοῦ π. Παύλου. Τό μικρό κοριτσάκι 4 ἐτῶν ἦταν ξαπλωμένο σέ ἕνα μεγάλο κρεβάτι σάν νά κοιμόταν γαλήνια. Δίπλα του ἐκείνη ἡ μητέρα μέ τά μεγάλα καρτερικά μάτια καί ἐκείνη τή βαθειά συλλογή πού οἱ ἀφρικανίδες γυναῖκες ἔχουν πάντα στά μάτια τους. Ἦταν τόσο καλό παιδί,

πάντα πρώτο μέ χαιρετούσε, μοῦ ψιθύρισε στήν ἀμηχανία του ὁ πατέρας του. Διάβασα Τρισάγιο. Εἶπαμε μερικά λόγια παρηγορητικά. Πάντα ἐκεῖ, σ' αὐτές τίς ὥρες εἶναι μία εὐκαιρία ἐνός μηνύματος. Ἡ Διονυσία πέρασε αὐτή τή θύρα καί εἶναι στήν ἀγκαλιά τοῦ ἀγαπημένου της Χριστοῦ. Τό βράδυ μόνος στό δωμάτιο τοῦ σχολικοῦ ξενῶνα, πού μᾶς φιλοξένησε, δίπλα στό φῶς τῆς λάμπας, καθώς ἡ βροχή ἔπεφτε στά μπανανόφυλλα καί στίς τσίγκινες στέγες, ἀναπολοῦσα τή μέρα πού περάσαμε, ἐνῶ μακριά μέσα στή νύκτα ἤχοῦσε ἀκόμα τό τύμπανο. Ἦταν σύμφωνα μέ τά ἔθιμα ἀπ' τό σπίτι πού πενθοῦσε. Στήν κόπωσή μου ἀναρρωτήθηκα, γιατί βρισκόμαστε τελικά ἐδῶ; Τί κάνουμε; Ἦρθαν ἀνακατεμένα στήν σκέψη μου τά διάφορα πού λέγονται γιά τήν ἱεραποστολή: κήρυγμα, ἀγάπη, ἐκπαίδευση, πολιτισμός, εἰρήνη, ἀνάπτυξη. Ἀπότομα ὅμως ἕνα φῶς ἄστραψε καί ἀποσαφήνισε στήν ὁμίχλη τοῦ κουρασμένου μου μυαλοῦ, τήν οὐσία τοῦ ζητήματος: “Φέρνουμε τήν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως”!

Κάθε ἀνθρώπινο πρόσωπο ἔχει μοναδική ἀξία, θά ἀναστηθεῖ. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, ἡ τιμή καί ἡ ἐλπίδα. Χριστός Ἀνέστη. Τούς μαθαίνω νά γιορτάζουν τήν Ἀνάσταση, μέσα στό μυστήριο τῆς ἐκκλησίας καί νά τήν προγεύονται, χορεύοντας, χαμογελῶντας καί μιλῶντας. Σάν σέ φευγαλέο ὄραμα εἶδα τήν μικρή ἀφρικανίδα νά μέ χαιρετάει πρώτη ὅπως τό συνήθιζε, βοηθῶντας νά καταλάβω πιό ἄμεσα τό κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης ἱεραποστολῆς. Στήν Ἀφρική καί στήν Εὐρώπη καί ἕως ἐσχάτων τῆς γῆς. Νά μπολιάζεις τούς ἀνθρώπους μέ τήν ἀλήθεια, μέ τήν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως, νά τούς μαθαίνεις νά τή γιορτάζουν μέσα στήν ἐκκλησία. Ἐκεῖνο πού λαχταροῦν ξέρετε οἱ ἀδελφοί μας στίς ἀπομακρυσμένες περιοχές τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Ἀσίας ἢ ἂν θέλετε στίς παρυφές τῶν μεγάλων καί πλουσίων πόλεων μας μέσ' τήν ἀποκαρδίωση καί τή μοναξιά τους, δέν εἶναι τόσο παρηγορητικά λόγια, μεγάλες κουβέντες, λίγα ὑλικά ἀγαθά ἢ πολιτιστικά ψίχουλα. Ποθοῦν μυστικά ἢ συνειδητά μέ τήν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, τήν ἐλπίδα, τήν ὑπέρβαση τοῦ θανάτου. Τελικά ἀναζητοῦν τόν ζῶντα Χριστό, τόν τέλειο ἄνθρωπο, τόν Θεό, τήν ὁδό καί τήν ἀλήθεια καί τήν ζωή.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κάθε ἡλικίας, πτωχοί ἢ πλούσιοι, ἄσημοι ἢ διάσημοι, ἀγράμματοι ἢ σοφοί στά βάθη τους λαχταροῦν νά γιορτάσουν τήν ἀνάσταση. Ἐδῶ πιστεύω ὅτι κορυφώνεται ἡ προσφορά τῆς Ὁρθόδοξης μαρτυρίας μας».

Ἕνα τρίτο σημεῖο εἶναι ἡ γειτονική Ἀλβανία. Πρόκειται γιά τόν τελευταῖο μεγάλο σταθμό τῆς ἱεραποστολικῆς του δράσεως. Κυριολεκτικά ἀπό τήν ἐρήμωση πού εἶχε ἐπιφέρει ἡ ἀθεΐα, ἀναστήλωσε ὁλόκληρη τήν ὀρθόδοξη Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας. Μιλοῦν οἱ ἀνοικοδομήσεις καί ἐπισκευές ναῶν καί μονῶν, ἡ συγκρότηση Ἱερᾶς Συνόδου, οἱ ἐνορίες, οἱ Θεολογικές Ἀκαδημίες, οἱ χειροτονίες κληρικῶν, οἱ ἐκδόσεις λειτουργικῶν καί θρησκευτικῶν βιβλίων. Παράλληλα ἡ φιλανθρωπική

δραστηριότητα ανακούφισε χιλιάδες ανθρώπους, πού βρήκαν στό πρόσωπό του τόν Καλό Ποιμένα καί τόν Καλό Σαμαρείτη τῆς ἀγάπης καί τῆς στοργῆς.

*

Ὡς κατακλεῖδα τοῦ κειμένου αὐτοῦ, στή μακαρία μνήμη του, ἐπιλέξαμε νά παραθέσουμε μερικές ἰδικές του, πολύ χαρακτηριστικές θέσεις, γιά τό προσφιλές του θέμα, τήν Ἱεραποστολή. Ἐγγραφε ὡς διάκονος: «Τό νά εἶσαι ἄνθρωπος δέν σημαίνει μόνο ὅτι ἔχεις σῶμα, μυαλό καί ψυχή. Σημαίνει ἀκόμα πώς ἀνήκεις σ' ἕνα σῶμα, στό σῶμα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους ὑπάρχει μιᾷ ἐνότης ἐσωτερική, πολύ πιό βαθειά ἀπό τήν κοινότητα τῶν βασικῶν χαρακτηριστικῶν, πολύ πιό οὐσιαστική ἀπό τήν ἀμοιβαιότητα, πού δημιουργεῖ ἡ ὁμαδική ζωή.

Εἶναι λάθος χοντρό νά βλέπουμε τήν ἀνθρωπότητα σάν ἕνα σωρό ἄμμου, ὅπου κάθε κόκκος ἀπλῶς βρίσκεται, συμπιέζεται κοντά στούς ἄλλους. Τό ἀληθινό εἶναι πώς ὑπάρχει μιᾷ ἀμοιβαία ἀντίδοσις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, μιᾷ βαθύτερη σχέσις, ἀντίστοιχη μ' ἐκείνη πού ὑφίσταται στά κύτταρα τοῦ σώματος.

Αὐτό ὅσο περνοῦν τά χρόνια γίνεται πιό αἰσθητό. Ἡ οἰκουμενική συνείδησις, ὁλοένα ζωηρότερη, ἀναδεύει στήν ψυχή τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, τό ἐνδιαφέρον γιά τά γενικά προβλήματα τοῦ κόσμου δέν θεωρεῖται πιά εἶδος «φιλοσοφικῆς πολυτελείας», ἀλλά ἀνάγκη γιά ἕνα σωστό προσανατολισμό στή ζωή... ὅταν ζῆς μέ τήν αἴσθησι τοῦ οἰκουμενικοῦ ἀνθρώπου, ζῆς πιό σωστά, πιό βαθειά καί πλατειά σάν ἄνθρωπος» (περ. Σκαπάνη, 1962, σελ. 37).

Ἀργότερα, ὡς Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης καί Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔγγραφε: «Ἡ Ἱεραποστολή ἀνήκει εἰς τήν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας· εἶναι ἡ συνέχισις ἐν χώρῳ καί χρόνῳ τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή ἡ προσφορά τῆς Σωτηρίας εἰς τήν ἀνθρωπότητα, ἡ συνεχῆς μετάγγισις νέας ποιότητος ζωῆς εἰς τήν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, «ἵνα ζωήν ἔχωσι καί περισσόν ἔχωσιν» (Ἰωάν. 10,10)... Κορύφωμα τῆς δυναμικῆς μεταμορφωτικῆς παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας ἐντός τοῦ κόσμου ἀποτελεῖ τό γεγονός, ὅτι ἀνυψώνει μυστηριακῶς τήν ἀνθρωπίνην ζωήν, προσφοράν καί θυσίαν πρός τόν Θεόν. Ἡ λειτουργική ἐμπειρία τῆς Ὁρθοδοξίας ἔχει ἀμέσους ποιμαντικές καί ἱεραποστολικάς διαστάσεις. Ἐλευθερώνει τόν πιστόν ἐκ τῶν στενῶν πλαισίων ἰδεῶν, παθῶν καί κυρίως τοῦ ἀσφυκτικοῦ ἐγωῖσμοῦ του. Τόν ἐνώνει μέ τόν Χριστόν καί ὁλόκληρον τήν Ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν, – μέ ὅσους ἔζησαν καί ἐνίκησαν, μέ ὅσους ζοῦν εἰς τό παρόν, μέ ὅσους θά ζήσουν εἰς τό μέλλον- μέ ὅσους δηλαδή «ὁ ὢν καί ὁ ἦν καί ὁ ἐρχόμενος» περιλαμβάνει εἰς τήν ἀγάπην Του. Τόν μεταμορφώνει εἰς ζῶν μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἔτοιμον νά ἴδῃ τόν κόσμον καί νά ἐνεργήσῃ ὅπως

Ἐκεῖνος» (Ἀπό τήν εἰσήγησή του στό Β΄ Συνέδριο Ὁρθοδόξου Θεολογίας στήν Ἀθήνα, τό 1976, Πρακτικά, σελ. 293 ἐπ.).

Ἐλεγε σέ ὁμιλία του σέ φοιτητές: «Ἡ ἱεραποστολή συναρτᾶται μέ συνεχῇ ἀγῶνα γιά τήν ἀγιότητα. Εἶναι μία ἀκτινοβολία τῆς ἀγιότητος. Οἱ ἀποτελεσματικότεροι ἱεραπόστολοι ὑπῆρξαν οἱ Ἅγιοι... Ὅποιος ἀγωνίζεται νά ζήσει τό Χριστό τίμια, καί αὐτό ἀκριβῶς πράττει ὁ ἅγιος, κλείνει μέσα του τά πάντα. Ἀγαπάει τά πάντα, κατέχει τά πάντα, ἀγκαλιάζει μέ τήν ἀγάπη τόν πόνο καί μέ τήν προσευχή του ὅλο τόν κόσμο».

Σέ συνέντευξή του σέ νεανικό κοινό ἔλεγε: «Παίρνοντας καί δίνοντας, μή κρατᾶτε γιά τόν ἑαυτό σας τίποτα, οὔτε μία δραχμή γιά τόν ἑαυτό σας. Ὅποιος κλείνεται στόν ἑαυτό του, ἐγώ τοῦλάχιστον αὐτή τήν ἐξίσωση ἔχω ἀνακαλύψει, χάνει τόν ἑαυτό του. Καί αὐτό ἰσχύει ὄχι μόνο γιά ἄτομα, ἰσχύει καί γιά σύνολα».

*

Τέλος, πάλιν ἔλεγε χαρακτηριστικά: «Ἡ ἱεραποστολή θά παραμένει ἡ συνεχῆς ἀφομοίωση τοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ τῆς θυσιαζομένης ἀγάπης καί ταπεινώσεως στόν ἀγῶνα κατά τοῦ ἀτομικοῦ καί τοῦ κοινωνικοῦ ἐγωκεντρισμοῦ. Ἡ βίωση τοῦ Σταυροῦ στό προσωπικό ἐπίπεδο εἶναι αὐτή πού διαφοροποιεῖ τήν χριστιανική ἐμπειρία ἀπό ὅποιανδήποτε ἄλλη ἐμπειρία» (Ἀπό προσωπικές σημειώσεις τοῦ γράφοντος).

Καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας Ἀναστάσιος σήκωσε πραγματικά Σταυρό. Ἄφησε, ὡστόσο, ἱερό – πνευματικό ἀποτύπωμα ἀνεξίτηλο.

Ἄς ἔχουμε τήν εὐχή του.

Αἰωνία του ἡ μνήμη